
Arkivsak-dok. PLAN-25/00013-35
Saksbehandler Ingrid Hofmo Avdem

Saksgang

Møtedato: 10.09.2026

Saksframlegg

Politisk behandling, offentlig ettersyn - Kommunedelplan for naturmangfold

Kommunedirektørens innstilling:

Forslag til kommunedelplan for naturmangfold 2026–2038, med handlingsdel 2027–2030, datert 03.09.2026, sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

Bakgrunn

Rauma kommune utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold for å styrke kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i kommunen og gi et retningsgivende verktøy for arbeidet med å ivareta naturmangfoldet, blant annet i arealplanlegging og saksbehandling. Planarbeidet er forankret i kommunal planstrategi 2024–2027, vedtatt av kommunestyret 19.09.2024, og er en oppfølging av nasjonale forventninger om at kommunene utarbeider tematiske planer for naturmangfold. Planprogrammet ble vedtatt av kommunestyret 22.05.2025 etter høring og offentlig ettersyn. Kommunen har mottatt 400.000 kroner i tilskudd til planarbeidet gjennom Miljødirektoratets Natursatsordning.

Problemstillinger

Bakgrunn for planarbeidet

Arealendringer er den viktigste enkeltårsaken til tap av naturmangfold, både nasjonalt og i Rauma, og kommunene forvalter som landets største arealmyndighet en stor del av dette ansvaret. Gjennom FNs naturavtale (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, 2022) har Norge forpliktet seg til å stanse og reversere tap av naturmangfold innen 2030. Meld. St. 14 (2015–2016) «Natur for livet» og den videreførende Meld. St. 35 (2023–2024) «Bærekraftig bruk og bevaring av natur» løfter

kommunedelplaner for naturmangfold fram som et sentralt virkemiddel, noe som gjenspeiles i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 og i statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet.

Planarbeidet er forankret i kommunal planstrategi 2024–2027 (vedtatt av kommunestyret 19.09.2024), der kommunedelplan for naturmangfold ble besluttet som en av de prioriterte planene i perioden. Varsel om oppstart av planarbeidet ble kunngjort 31.01.2025, samtidig med at forslag til planprogram ble lagt ut til høring og offentlig ettersyn. Planprogrammet ble først behandlet i Utvalg for plan og forvaltning 30.01.2025, og endelig vedtatt av kommunestyret 22.05.2025.

Regionale føringer for arbeidet er blant annet Regional planstrategi og fylkesplan for Møre og Romsdal 2025–2028 og Fylkesstrategi for klima, miljø og energi (2023–2026). Regional vassforvaltningsplan (2022–2027) og Regionale planer for Ottadalsområdet og Dovrefjellområdet (villreinforvaltning) gir føringer knyttet til vassdrag og villrein.

Planprosess

Planprosessen er gjennomført i tråd med plan- og bygningsloven. Sentrale milepæler:

Tidspunkt	Aktivitet / deltakelse
19.09.2024	Kommunestyret vedtar kommunal planstrategi 2024–2027, som prioriterer kommunedelplan for naturmangfold
30.01.2025	Utvalg for plan og forvaltning behandler forslag til planprogram
31.01.–14.03.2025	Varsel om planoppstart. Planprogrammet på høring og offentlig ettersyn – åpent for alle. Seks offentlige instanser og private grunneiere ga uttalelse
22.05.2025	Kommunestyret vedtar planprogrammet
27.05.2026	Medvirkningsmøte med eksterne fagressurser og interessegrupper
28.05.2026	Åpent medvirkningsmøte for alle
04.06.2026	Arbeidsmøte og orientering med Utvalg for plan og forvaltning
10.09.2026	Førstegangs behandling av planforslaget i Utvalg for plan og forvaltning

Arbeidet er organisert i virksomhet forvaltning, hovedsakelig i samarbeid mellom fagområdene plan, miljø og landbruk. Innspillene fra varsel om oppstart, høring av planprogrammet og medvirkningsmøtene har vært viktige for å fange opp naturverdier av lokal betydning som ikke nødvendigvis fanges opp i ordinær naturtypekartlegging, og har formet fokusområdene og tiltakene i planforslaget.

Oppfølging av innspill til varsel om oppstart og planprogram

Ved varsel om oppstart av planarbeidet og høring av planprogrammet kom det inn uttalelser fra seks offentlige instanser og ett innspill fra private grunneiere. Tabellen under viser hovedpunktene i innspillene og hvordan de er fulgt opp i planforslaget. Kapittelhenvisningene viser til planforslaget.

Avsender	Hovedpunkter i innspillet	Oppfølging i planforslaget
Møre og Romsdal fylkeskommune	Handlingsdelen bør kobles til budsjett-/økonomiplan og ses i sammenheng med samfunnsdel, arealdel og sjøarealplan. Bred ekstern medvirkning. Ivareta kulturlandskapet i Romsdalen, som er av nasjonal interesse, gjennom hensynssone for landskap. Konsekvenser av gjengroing av kulturlandskapet. Vassdrag: ta inn vannforskriften/vassregionsamarbeid. La planen omfatte alle vassdrag, ikke bare tettbygde områder. Synliggjøre marint naturmangfold.	Handlingsdelen skal revideres årlig sammen med budsjett- og økonomiplanen, og koblingen til samfunnsdel, arealdel og sjøarealplan er tatt inn i oversikten over kommunale føringer (kap. 2.4). Utvidet medvirkning er gjennomført gjennom fagressursmøte og åpent folkemøte. Kulturlandskap er eget fokusområde, med forslag om hensynssone for kulturlandskap i arealdelen (kap. 7.4). Planforslaget tydeliggjør at planområdet omfatter hele kommunens areal, inkludert sjøareal og vassdrag (kap. 2.2), og fjord/marint naturmangfold er eget fokusområde (kap. 3.7, 5.2 pkt. 3 og 7.3). Regional vassforvaltningsplan er tatt inn som regional føring (kap. 2.4).
Statens vegvesen	Ingen merknader til planprogram eller oppstarts varsel innenfor eget ansvarsområde. Positive til at kommunen setter i gang arbeidet.	Tatt til orientering. Statens vegvesen mottar planforslaget til uttalelse ved offentlig ettersyn, slik de selv varsler.
Fiskeridirektoratet	Planen må omfatte sjøarealene og synliggjøre marine funksjonsområder (gyteområder for torsk mv.), marine naturtyper (ålegress, tareskog, bløtbunn) og rødlistede marine arter. Etterlyser tydelig, nivådelte prioritering av tiltak og at land og sjø ses i sammenheng.	Kap. 3.7 gjengir registrerte gyteområder i Isfjorden og Rødvenfjorden, 21 ålegresssamfunn, 11 tareskogforekomster og 2 bløtbunnsområder. «Fjord og marint naturmangfold» er eget fokusområde med mål om å sikre marine naturverdier i sjøarealplanen (kap. 5.2 pkt. 3). Handlingsdelen har tiltak om systematisk marin kartlegging og hensynssoner i ny sjøarealplan, med angitt ansvarlig, tidsperspektiv og prioritet (kap. 7.3).
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Juridisk sikring av naturverdier i arealdel/sjøarealplan og planvask. Følge opp høy hjortebestand som trussel mot edelløvskog. Randsoneansvar for verneområder og tiltaksplan for Snøhetta. Vektlegge restaurering av vassdragsnatur og naturbaserte løsninger. Oppfordring om å melde inn ønske områder til NiN-kartlegging. Behov for å identifisere funksjonsområder for arter.	Planvask av arealreserver er høyt prioritert tiltak (kap. 7.1). Randsoneansvaret er omtalt (kap. 3.1), og villreinkorridorer/Snøhetta-tiltaksplanen følges opp som eget fokusområde (kap. 5.2 pkt. 7 og kap. 7.7). Hjortebestand og edelløvskog er tatt inn med konkrete tiltak, blant annet sikring av trær mot hjortegneg og revidert forvaltningsplan for hjortevilt (kap. 7.5). Naturbaserte løsninger inngår i myr-/våtmarkskapitlet (kap. 5.2 pkt. 8 og kap. 7.8). Eget delkapittel om sentrale funksjonsområder (kap. 3.4)
NVE	Vassdragsnatur og kantsone er viktig for naturmangfold og for sikkerhet mot	Kap. 6 har retningslinje om bevaring og gjenetablering av kantvegetasjon.

Avsender	Hovedpunkter i innspillet	Oppfølging i planforslaget
	flom og erosjon. Verneplan for vassdrag (Måna, Rauma/Istra) bør legges til grunn.	Verna vassdrag er omtalt i kap. 3.1, og vassdrag og vannmiljø er eget fokusområde (kap. 3.6, 5.2 pkt. 2 og 7.2)..
Mattilsynet	Peker på betydningen av kantvegetasjon for drikkevann og dyrevelferd, og på planteheliserisiko (blant annet floghavre, potetcystenematode, hønsehirse) og fiskehelse.	Kantvegetasjon langs vassdrag er eget delmål med konkrete tiltak (kap. 5.2 pkt. 2 og kap. 7.2). Planteheliserisiko utover fremmede arter er ikke særskilt omtalt i planforslaget, men fremmede arter er eget fokusområde med egen handlingsplan som tiltak (kap. 7.6).
Private grunneiere (Helene Hanset Willa og Jan Einar Willa)	Planen må ikke bare vektlegge tettbygde strøk. Ber om at Slemmebukta/Holmsholmen (tareskog, ålegress, rødlistede sjøfugler) sikres mot akvakulturetablering, og at Slemmemyrene sikres mot nedbygging, drenering og ferdsel.	Det tydeliggjøres i planen at planområdets avgrensning omfatter hele kommunens areal (kap. 2.2). Holmsholmen er navngitt som viktig sjøfuglkoloni (kap. 3.4). Slemmemyrane er eksplisitt navngitt blant myrområdene som skal sikres mot nedbygging og drenering med hensynssoner i ny arealdel (kap. 5.2 pkt. 8 og kap. 7.8). Konkret sikring av Slemmebukta/Holmsholmen mot akvakultur er ikke tatt eksplisitt stilling til i planforslaget.

Samlet vurderer kommunedirektøren at innspillene til varsel om oppstart og planprogram i all hovedsak er innarbeidet i planforslaget.

Planforslagets innhold

Planforslaget består av en kunnskapsdel som sammenstiller eksisterende kunnskap om naturmangfoldet i Rauma, en del med mål og retningslinjer, og en handlingsdel som skal revideres årlig (jf. pbl. § 11-2).

Planen er en temaplan og er ikke i seg selv juridisk bindende for arealbruken i kommunen, men skal bistå kommunens overordnede oppgaver med å ta hensyn til naturmangfold, og gi kunnskap og føringer inn i arbeidet med juridisk bindende planer. Den innfører ingen nye forpliktelser utover det kommunen allerede er bundet av gjennom naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og øvrig lovverk – men gjør det lettere å ta de hensynene man uansett skal ta. Planens virkning oppstår først når den følges opp, gjennom forankring i juridisk bindende arealplaner, handlingsplaner og budsjetter.

Kunnskapsdelen

Kunnskapsdelen i planen er et sammendrag av det mer omfattende kunnskapsgrunnlaget som Norconsult Norge AS har utarbeidet på oppdrag fra kommunen (Rapport Kunnskapsgrunnlag Rauma KDP, 2026), som følger planen som eget vedlegg med faktaark, kilder, kart og litteraturliste. I tillegg er det tatt med elementer fra medvirkningsmøter.

Naturtyper: Rauma dekker om lag 1 500 km² og omfatter 7 av 9 vegetasjonssoner på fastlands-Norge, noe som gir stor variasjon i naturtyper. Etter eldre metodikk (Håndbok 13) er 34 av Norges 55 naturtyper identifisert i kommunen, fordelt på 287 lokaliteter, mens nyere NiN-kartlegging har registrert 409 lokaliteter. 24 av de registrerte naturtypene er rødlistet. Slåttemark er den eneste utvalgte

naturtypen etter naturmangfoldloven (Forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 3 pkt. 1) som er dokumentert i kommunen (kritisk truet), med 42 registrerte lokaliteter, hvorav bare 9 i dag har skjøtselstilskudd.

Rødlistearter: Et søk i Artskart (april 2026) viser i underkant av 32 000 registreringer av rødlistearter i Rauma, hvor fuglearter dominerer klart (79 prosent). Arter med særlig forvaltningsinteresse omfatter villrein (NT, nasjonal ansvarsart), vipe (CR) og storspove (EN), hubro (EN), nordflaggermus (VU), samt rovdyr som jerv (EN), gaupe (EN) og fjellrev (EN). Insekter, sopp, lav og moser er kartlagt i liten grad, og fravær av registreringer ikke kan tolkes som fravær av verdier.

Økologiske sammenhenger: Planen peker på flere økologiske funksjonsområder som er avgjørende for arter i bestemte livsfaser, blant annet edelløvskog og gammelskog, myr- og våtmarksområder, elvedelta og strandenger, fjelldalenes vinterbeiter, sjøfuglkolonier og viltkorridorer mellom fjord og fjell. Tap av slike funksjonsområder kan ha stor negativ effekt på artene, selv om naturtypen i seg selv ikke er truet.

Kunnskapshull: Kunnskapsgrunnlaget peker på flere vesentlige kunnskapshull: marint naturmangfold er i liten grad feltkartlagt, drenert myr og våtmark er bare grovkartlagt, insekter, sopp, lav og moser er sterkt underrepresentert i registreringene, og kantvegetasjon langs mange vassdrag er ikke kartlagt. Dette reduserer kommunens mulighet til å vurdere samlet økologisk tilstand og prioritere tiltak med full treffsikkerhet.

Mål

Planens hovedmål er at Rauma kommune skal ivareta naturmangfoldet på en kunnskapsbasert og bærekraftig måte, slik at det biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfoldet i kommunen ikke reduseres, og at det arbeides systematisk etter tiltakshierarkiet for å unngå, begrense, gjenopprette og eventuelt kompensere skade på naturmangfoldet. Hovedmålet er konkretisert i delmål for ti fokusområder: areal og arealforvaltning, vassdrag og vannmiljø, fjord og marint naturmangfold, kulturlandskap/slåttemark/beitemark, skog/gammelskog/treslagsskifte, fremmede arter, villrein og viltkorridorer, myr/våtmark og naturrestaurering, ferdsel/friluftsliv/turisme, samt kunnskap og formidling.

Handlingsdel 2027–2030

Handlingsdelen konkretiserer målene i tiltak fordelt på de ti fokusområdene, med forslag til ansvarlig, tidsperspektiv («Kort» 2026–2028, «Middels» 2029–2030 eller «Løpende») og prioritet. Handlingsdelen skal revideres årlig og kobles til kommunens budsjett- og økonomiplanprosess.

Prioriterte tiltak: Blant tiltakene med høyest prioritet i handlingsdelen er å innarbeide viktige naturverdier som hensynssoner ved rullering av arealdelen, utarbeide arealregnskaper og fullføre digitalisering av planbasen, gjennomføre planvask av arealreserver med Natursats-midler, følge opp habitattiltak i vassdragene Måna, Innfjordelva og Mittetelva, sikre gammel edelløvskog mot hjortegneg, utarbeide egen handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter, sikre sammenhengende viltkorridorer og villreinens leveområder, sikre myrområder mot nedbygging, og gjennomføre kartlegging av marint naturmangfold.

Prioritet er en vurdering av hvor viktig tiltaket anses å være for å nå målene i planen, og må ses i sammenheng med økonomiplanens rammer og mulighet for ekstern finansiering, blant annet gjennom Miljødirektoratets tilskuddsordninger («Tilskudd til tiltak for å ivareta natur», Natursats mv.).

Vurdering

I tråd med plan- og bygningsloven skal det framgå av saksframlegget hvordan virkningene av planen og innkomne uttalelser til planforslaget har vært vurdert og hvilken betydning de er tillagt ved vedtaket, samt hvordan planen ivaretar nasjonale og regionale hensyn. Dette er redegjort for i de tre punktene under.

Virkninger av planforslaget

Planforslaget følger opp kommunal planstrategi 2024–2027 og gir et kunnskapsgrunnlag og et verktøy som kan innarbeides i kommunens øvrige planverk og virksomhet. Planen bidrar samtidig til å oppfylle nasjonale og internasjonale forpliktelser om å stanse tap av naturmangfold innen 2030.

Fordeler: Planen samler og systematiserer kunnskap som i dag er spredt på mange kilder, og gir administrasjonen og politikerne et felles, oppdatert grunnlag for å vurdere naturverdier i enkeltsaker. Dette gjør naturhensyn mindre avhengig av enkeltpersoner, gir mer forutsigbarhet for grunneiere, næringsliv og innbyggere, og legger til rette for at kommunen kan søke ekstern finansiering til kartlegging og tiltak. Medvirkningen i planprosessen har også bidratt til lokal forankring og til å fange opp lokale naturverdier som ikke fremkommer i ordinær kartlegging.

Utfordringer: Planen er en temaplan uten direkte rettsvirkning, og den faktiske effekten avhenger av at kunnskapsgrunnlaget og retningslinjene følges opp i arealplanlegging, enkeltsaksbehandling og budsjettprosesser. Gjennomføring av handlingsdelen krever administrative ressurser og løpende prioritering, og flere tiltak er avhengig av ekstern finansiering. Kunnskapsgrunnlaget har også klare hull, særlig for marint naturmangfold og for enkelte artsgrupper, noe som kan gjøre enkelte vurderinger usikre inntil videre kartlegging er gjennomført.

Betydning for framtidige arealvurderinger: Planen er ment å gi kunnskap og føringer inn i kommende rullering av kommuneplanens arealdel og i arbeidet med ny sjøarealplan. Planforslaget anbefaler blant annet at naturverdier sikres som hensynssoner og bestemmelser i arealdelen, at det gjennomføres planvask av eldre arealreserver med stor naturkonflikt, og at arealregnskap tas i bruk som fast del av planbehandlingen.

Interessekonflikter: Planprosessen synliggjør flere potensielle interessekonflikter som må håndteres videre i etterfølgende arbeid og planarbeid, blant annet mellom hyttebygging/infrastruktur og villreins leveområder, mellom vekst i turisme/ferdsel og sårbar høyfjellsnatur, mellom akvakultur og sjøareal med gyte- og oppvekstområder for fisk, og mellom beitedyrhold/landbruksinteresser og regelverk for løshund og rovdyr.

Vurdering og vektlegging av innkomne uttalelser

Hvordan innspillene til planoppstarten er vurdert og innarbeidet planforslaget, framgår av oppsummering ovenfor. Alle innspill fra medvirkningsmøtene kan ses i eget vedlegg til saken.

Ivaretagelse av nasjonale og regionale hensyn

Planforslaget bygger opp under og ivaretar sentrale nasjonale og regionale hensyn til naturmangfoldfeltet. Internasjonalt og nasjonalt følger planen opp Norges forpliktelser gjennom FNs naturavtale (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, 2022) om å stanse og reversere tap av naturmangfold innen 2030, og er en direkte oppfølging av Meld. St. 14 (2015–2016) «Natur for livet» og Meld. St. 35 (2023–2024) «Bærekraftig bruk og bevaring av natur». Planen svarer på Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 om at kommunene utarbeider

kommunedelplaner for naturmangfold, og på statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet om å unngå nedbygging av dyrka mark, karbonrike arealer og natur-, villrein- og friluftsområder.

Regionalt bygger planen på Regional planstrategi og fylkesplan for Møre og Romsdal 2025–2028, Fylkesstrategi for klima, miljø og energi (2023–2026), Regional vassforvaltningsplan (2022–2027) og de regionale planene for Ottadalsområdet og Dovrefjellområdet (villreinforvaltning), blant annet gjennom fokusområdene for villrein/viltkorridorer og vassdrag/vannmiljø og de tilhørende retningslinjene i kapittel 6.

Økonomiske konsekvenser

Ressursbehov: Oppfølging av handlingsdelen vil kreve løpende administrative ressurser i virksomhet Forvaltning.

Oppfølging av tiltak: En rekke tiltak i handlingsdelen forutsetter ekstern finansiering, blant annet gjennom Miljødirektoratets tilskuddsordninger (Naturesats og «Tilskudd til tiltak for å ivareta natur»). Kommunen har allerede fått innvilget 400 000 kroner i Naturesats-tilskudd til selve planarbeidet, samt ytterligere midler i 2026 til planvask av arealreserver. Videre gjennomføring og finansiering av tiltak må vurderes årlig i forbindelse med kommunens budsjett- og økonomiplanprosess, slik handlingsdelen legger opp til.

Kartleggingskostnader: De identifiserte kunnskapshullene, særlig for marint naturmangfold, myr/våtmark og enkelte artsgrupper, innebærer et behov for videre kartlegging. Omfang og kostnad er ikke beregnet, og kommunen vil søke å dekke dette gjennom eksterne tilskuddsordninger der det er mulig. Kommunen har for øvrig nylig fått invitasjon fra Statsforvalteren om å foreslå områder for naturtypekartlegginger i 2027, noe det vil være naturlig å se i sammenheng med dette planarbeidet.

Betydning for folkehelse, miljø og klima

Et rikt naturmangfold gir grunnleggende økosystemtjenester som ren luft, rent vann, pollinering og opptak av klimagassen CO₂, i tillegg til naturopplevelser som bidrar positivt til folkehelsen. Flere av tiltakene i handlingsdelen har direkte klima- og miljøgevinst, blant annet restaurering av drenert myr (økt karbonlagring og flomdemping), bevaring av kantvegetasjon langs vassdrag, og bruk av naturbaserte løsninger i overvanns- og klimatilpasningsarbeidet.

Konklusjon

Kommunedirektøren vurderer at planforslaget gir et oversiktlig og oppdatert kunnskapsgrunnlag for kommunens videre arbeid med naturmangfold, og at handlingsdelen bidrar til å kunne prioritere innsatsen de nærmeste årene. Planforslaget svarer på nasjonale og regionale forventninger til kommunal naturforvaltning, og vil styrke kunnskapsgrunnlaget for framtidige arealvurderinger.

Kommunedirektøren anbefaler at planforslaget legges ut til høring og offentlig ettersyn, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

Vedlegg

Merknader_planprogram KDP-Naturmangfold

Vedtak

Planprogram_KDPNaturmangfold_Rauma (29.04.2025)

Sammendrag merknader og høringsinnspill - Kommunedelplan for naturmangfold

Naturmangfold i Rauma kommune – Kunnskapsgrunnlag for kommunedelplan. Norconsult Norge AS (2026)

Innspill fra Medvirkningsmøter Samlet

Kommunedelplan_naturmangfold_Rauma(03.09.2026)